

bitig

TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN 2757-8410

2021 / 1

Eskişehir <Bahar> 2021

bitig

TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI
DERGİSİ

ISSN 2757-8410

Sahibi

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Fen Edebiyat
Fakültesi Adına
Prof. Dr. Emin UĞURLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Dr. Deniz DEPE

Editör / Editor
Prof. Dr. Bülent GÜL

YAYIN DANIŞMA KURULU / PUBLICATION BOARD OF OVERSEERS

Prof. Dr. Ferruh AĞCA [TÜRKİYE] • Prof. Dr. Erhan
AYDIN [TÜRKİYE] • Prof. Dr. Ts. BATTULGA
[MOĞOLİSTAN] • Dr. Éva CSÁKI [MACARİSTAN] •
Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASON [TÜRKİYE] • Prof. Dr.
Marcel ERDAL [ALMANYA] • Doç. Dr. Faruk GÖKÇE
[TÜRKİYE] • Prof. Dr. Bülent GÜL [TÜRKİYE] • Prof. Dr.
Juha JANHUNEN [FİNLANDİYA] • Prof. Dr. Michael
KNÜPPEL [ALMANYA] • Prof. Dr. Alexis MANASTER
RAMER [ABD] • Prof. Dr. M. Vefa NALBANT [TÜRKİYE]
• Prof. Dr. Irina NEVSKAYA [ALMANYA] • Prof. Dr.
Takashi OSAWA [JAPONYA] • Prof. Dr. Marek
STACHOWSKI [POLONYA] • Doç. Dr. Erdem UÇAR
[ALMANYA] • Doç. Dr. Orçun ÜNAL [ALMANYA] • Prof.
Dr. Alexander VOVIN [FRANSA] • Prof. Dr. Dursun
YILDIRIM [TÜRKİYE] • Prof. Dr. Jens WILKENS
[ALMANYA] • Prof. Dr. Peter ZIEME [ALMANYA]

YAYIN HAKEM KURULU / BOARD OF REFEREES

Prof. Dr. Mehmet AÇA • Prof. Dr. Ferruh AĞCA • Doç. Dr.
Hakan AKÇA • Dr. Öğr. Ü. Fatma ALBAYRAK • Prof. Dr.
Erhan AYDIN • Dr. Kenan AZILI • Prof. Dr. Bülent
BAYRAM • Dr. Öğr. Ü. Meltem CAN • Dr. Öğr. Ü. Mikail
CENGİZ • Prof. Dr. Salim ÇONOĞLU • Doç. Dr. Sema
ASLAN DEMİR • Doç. Dr. Oğuzhan DURMUŞ • Dr.
Öğr. Ü. Genç Osman GEÇER • Doç. Dr. Faruk GÖKÇE •
Prof. Dr. Bülent GÜL • Doç. Dr. Sinan GÜZEL • Doç. Dr.
Erkan HIRIK • Doç. Dr. Seçil HIRIK • Prof. Dr. Şahika
KARACA • Dr. Arda KARADAVUT • Prof. Dr. Ahmet
KARTAL • Dr. Öğr. Ü. M. Yasin KAYA • Dr. Ayşe KILIÇ
CENGİZ • Dr. Aziz Tolga KOÇ • Prof. Dr. M. Vefa
NALBANT • Doç. Dr. Serdar ODACI • Dr. Öğr. Ü. Nükhet
OKUTAN DEVELETOV • Prof. Dr. İbrahim ŞAHİN • Prof.
Dr. Hatice ŞİRİN • Prof. Dr. Mete TAŞLIOVA • Prof. Dr.
Nezir TEMUR • Prof. Dr. Vahit TÜRK • Doç. Dr. Kadriye
TÜRKAN • Doç. Dr. Erdem UÇAR • Doç. Dr. Orçun
ÜNAL • Dr. Öğr. Ü. Melike ÜZÜM • Prof. Dr. Dursun
YILDIRIM • Prof. Dr. Talip YILDIRIM • Doç. Dr. Hüseyin
YILDIZ

YAYIN KURULU / EDITORIAL BOARD

İngilizce Editörü

Araş. Gör. Buket Nur KIRMIZIGÜL

YAYIN KURULU ÜYELERİ / MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Ferruh AĞCA [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] •
Doç. Dr. Haydar YALÇIN [Ege Üniversitesi] • Doç. Dr.
Hüseyin YILDIZ [Ordu Üniversitesi] • Dr. Öğr. Ü. Fatma
ALBAYRAK [İstanbul Medeniyet Üniversitesi] • Dr. Öğr. Ü.
Meltem CAN [Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi] • Dr. Öğr.
Ü. Nükhet OKUTAN DAVLETOV [Kapadokya
Üniversitesi] • Dr. Esin AĞCA [Eskişehir Osmangazi
Üniversitesi] • Dr. Kenan AZILI [Bayburt Üniversitesi] • Dr.
Selin BAYRAK [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] • Dr.
Deniz DEPE [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] • Dr. Hasan
GÜZEL [Hacettepe Üniversitesi] • Dr. Arda KARADAVUT
[Bülent Ecevit Üniversitesi] • Araş. Gör. Saniye ERASLAN
[Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] • Araş. Gör. Buket Nur
KIRMIZIGÜL [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] • Uzm.
İsmail İLGIN [Bülent Ecevit Üniversitesi] • Uzm. Saffet Alp
YILMAZ [Eskişehir Osmangazi Üniversitesi] •

Kapak Tasarım: Saffet Alp YILMAZ
İç Tasarım: Bülent GÜL

Yayının Türü

Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi, hakemli, yaygın, uluslar arası,
sürelî (altı aylık) yayındır.

**

*Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan makaleler yayıncının yazılı
izni olmadan tamamı veya bir kısmı herhangi bir yolla çoğaltılamaz. Yazıların fikri
sorumluluğu ve imlâ terbihi yazarlarına aittir. Başka kaynaklardan alınmış tablo,
resim ve benzeri şeylerin yazılarda kullanımı sorumluluğu yazarına aittir.*

İLETİŞİM ADRESİ / INFORMATION ADDRESS

Prof. Dr. Bülent GÜL

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Meşelik Kampüsü F2 Blok Odunpazarı Eskişehir / TÜRKİYE
web sayfası: www.bitig.ogu.edu.tr
e-posta: bitigdergisi@gmail.com

Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi, 2021/1, ESOGÜ Basımevi'nde
basılmıştır. (ESOGÜ İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Eskişehir, Tel:
(0222) 2393797, Sorumlu Müdür: Yüksel ASLAN) basılmıştır.

Eskişehir <Bahar> 2021

bitig'ten Merhaba,

Değerli okuyucular, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Kemal ŞENOCAK'ın sosyal bilimlere verdiği önem ve Türkoloji alanına duyduğu ilgiyle ilk sayımızı beğenilerinize sunuyoruz. Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi, Türkoloji alanının en önemli ve saygın dergilerinden biri olma yolunda attığı bu ilk adımla, ilk sayıdan itibaren kalitesini ortaya koyacaktır. Dünyanın en önemli bilim adamları dergimize destek vermişlerdir. ABD'den Prof. Dr. Alexis MANASTER RAMER; Almanya'dan Prof. Dr. Marcel ERDAL, Prof. Dr. Michael KNÜPPEL, Prof. Dr. Irina NEVSKAYA, Doç. Dr. Erdem UÇAR, Doç. Dr. Orçun ÜNAL, Prof. Dr. Jens WILKENS, Prof. Dr. Peter ZIEME; Fransa'dan Prof. Dr. Alexander VOVIN; Finlandiya'dan Prof. Dr. Juha JANHUNEN; Japonya'dan Prof. Dr. Takashi OSAWA; Macaristan'dan Dr. Éva CSÁKI; Moğolistan'dan Prof. Dr. Ts. BATTULGA; Polonya'dan Prof. Dr. Marek STACHOWSKI ve Türkiye'den Prof. Dr. Ferruh AĞCA, Prof. Dr. Erhan AYDIN, Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN, Doç. Dr. Faruk GÖKÇE, Prof. Dr. M. Vefa NALBANT, Prof. Dr. Dursun YILDIRIM gibi bilim adamları dergimizin yayın danışma kurulunda yer alarak, bizleri daha ileriye, en iyiye ulaşmamızda yol gösterici olacaklardır. Kendilerine teşekkürlerimi borç bilirim.

Türk dili, edebiyatı ve kültürünün tarihsel ve modern alanlarına ait yeni ve orijinal bilimsel çalışmaları Türkoloji alanının hizmetine sunmak ve Türkoloji alanındaki çalışmaları, modern teoriler çerçevesinde yorumlayıp yerelden, ulusal, ve uluslar arası düzeye taşıyarak evrensel dilbilim, edebiyat bilimi ve kültür bilimi alanlarına katkıda bulunmak amacıyla yola çıkan Bitig Türkoloji Araştırmaları Dergisi, elinize erişen bu ilk sayıda bilimsel düzeye önem verilerek, titizlikle seçilmiş yazılar ile tertip edilmiştir.

Türkolojiye yararlı olacağına ve yeni kapılar açacağına inandığımız bu sayıda makale yazarlarına, bilimsel hakemlikleri ile katkıda bulunan hakemlerimize ve son olarak dergide özveri ile çalışan çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Değerli okuyucular, her yeni sayıda daha iyiye ulaşmak dileğiyle sağlık ve esenlikler dilerim. Hoşça kalınız.

Prof. Dr. Ferruh AĞCA
Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Bülent GÜL
Editör

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

bitig'ten Merhaba / iii

Yazılar / Articles

Peter ZIEME

Vom "Schleier" im Altuigurischen
Eski Uygurca "peçe" Üzerine

1-6

Erhan AYDIN

Eski Türk Yazıtlarındaki *Örgin* Sözcüğü Üzerine
On The Word Örgin In The Old Turkic Inscriptions

7-14

Erdem UÇAR

Eski Uygurca Çok İşlevli Bir Sözcük: Yanırtı
A Multifunctional Word in Old Uyghur: Yanırtı

15-29

Michael KNÜPPEL

Georg Huth's attempts to decipher the "Runic"-Turkic inscriptions
Georg Huth'un "Runik"-Türk Yazıtlarını Deşifre Etme Denemeleri

31-35

Kamil STACHOWSKI

South Siberian material in Radloff's dictionary
Radloff'un Sözlüğündeki Güney Sibirya Malzemesi

37-50

Sultan TULU

Dede Korkut Kitabında Okçuluk Terimleri
Archery Terms in the Book of Dede Korkut

51-58

Selin BAYRAK

Köktürkçede Siyasi Bir Terim Olarak *tüzül*- Fiili
tüzül- Verb As A Political Term In Kokturk Language

59-67

Fatma ALBAYRAK

Prof. Dr. Battulga Tsend'in Eski Türkçe Yazıtlar Üzerine Çalışmaları ve *Mongolın Runi Biçgiin Baga Dursgal / The Small Monuments Of Mongolian Runic Inscription* Adlı Eseri Üzerine
Studies On Prof. Dr. Battulga Tsend's Work Of Old Turkish Inscription And Work Named Mongolın Runi Biçgiin Baga Dursgal / The Small Monuments Of Mongolian Runic Inscription

69-84

Melih YENER

1938-1945 Yılları Arasında Yayımlanmış Edebiyat Dergilerinde Edebi Tercüme Bahsi
Literary Translation As A Topic In Literature Magazines Published Between 1938-1945
85-101

Çeviri / Translations

Jens WILKENS

Batı Uygur Kağanlığı ve Ötesinde Budizm
Çevirenler: Buket Nur KIRMIZIGÜL - Arzu ARICAN - Kerime ÇALIŞ
103-152

Leonid Pavloviç POTAPOV

Altay'ın Türkdilli Kabilelerinde Şaman Davulu Canlandırma Geleneği
Çeviren: Atilla BAĞCI
153-180

Marcel ERDAL

Altay Dillerine Ait Bir Parçacık gU ? ~ !
Çeviren. İsmail ILGIN
181-190

Tanıtma / Reviews

Tuğçe COŞKUN SEBER

Zafer Önler (2019), *Tarihsel Tıp Metinleri Sözlüğü*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları.
191-193

Utku IŞIK

Emrah Bozok (2021), *Temizliğin Türkçesi – Tarihî ve Çağdaş Türk Lehçelerinde Temizlik Kavram Alanı*, İstanbul, Hiperyayın.
195-199

Nilay ALTUNAY

Uluhan ÖZALAN (2021), *Mançuca Nişan Şaman Hikâyesi (Nişan Saman i Bithe) (Giriş-Şekil Bilgisi-Çeviri-Metin-Sözlük)*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları,
220 s.
201-206